

GAZETA INVĂȚĂMINTULUI

Anul XIX-Nr. 941

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMINT ȘI CULTURĂ

Vineri 5 aprilie 1968
4 pag. 25 bani

La recentele întâlniri în cercurile pedagogice

Vacanța de primăvară oferă cadrelor didactice răgazul pentru acțiuni menite să perfecționeze activitatea lor profesională, să le îmbogățească informarea de specialitate, și desigur, prilejul să mediteze la ceea ce trebuie să înnoiască și să învieze munca trimestriului al III-lea al anului școlar.

În prima săptămână a vacanței au avut loc în întreaga țară ședințe ale cercurilor pedagogice. Educatoarele, învățătorii și profesorii, care manifestă un tot mai viu interes pentru schimbarea de experiență, pentru cunoașterea căilor folosite de colegii lor, au scos în evidență metodele bune folosite în predare, și-au împărtășit reciproc experiența. În desfășurarea cercurilor pedagogice s-a manifestat cu evidență preocuparea de a selecționa ceea ce este valoros, exigent în aprecierea a tot ceea ce este cu adevărat util și interesant, o poziție fermă de combatere a formelor școlare.

Șirul nou pe care debateră Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cultură generală a stimulat puternic s-a făcut simțit în interesul sporit pentru informarea în specialitate. Spre a se asigura în cercurile pedagogice o informare de înaltă științifică înaltă, au fost invitați să prezinte expuneri în fața cadrelor didactice oameni de știință, de cultură și artă. La cercul pedagogic al profesorilor de istorie din Capitală dr. Augustin Deac, director adjunct al Institutului de studii istorice și sociopolitice de pe lângă C.C. al P.C.R. a vorbit despre „Unele probleme ale istoriei moderne și contemporane ale României”. O expunere interesantă asupra unei probleme noi a științelor biologice a făcut la cercul pedagogic al profesorilor de această specialitate prof. univ. N. Botnariuc, care a vorbit despre „Nivele de organizare ale materiei”. Criticul de artă Vladimir Streinu a vorbit profesorilor de limba română despre „Arta poetică a lui Mihail Eminescu”.

Expuneri pentru diriginți

Vacanța de primăvară a constituit și pentru diriginți un prilej de a discuta asupra sarcinilor de cea mai mare actualitate ale muncii lor. Din inițiativa Ministerului Învățămîntului au fost organizate în toate județele instructaje la care au luat parte responsabilii comisiilor metodice ale diriginților din liceele de cultură generală, pedagogice și de artă, din școlile generale și din școlile profesionale.

În cadrul acestor instructaje s-au precizat îndatoririle care revin diriginților în lumina Hotărîrii Plenare C.C. al P.C.R. din 29 noiembrie—1 decembrie 1967 privind îmbunătățirea muncii educative în rîndurile tineretului. S-a urmărit ca diriginții să înțeleagă și să-și clarifice care este rolul lor în sistemul muncii educative, cum trebuie să se realizeze educarea politică a elevilor, care sint cele mai potrivite căi prin care se pot dezvolta sentimentele patriotice și moral-cetățenești. O deosebită atenție s-a acordat orientării școlare și profesionale a tineretului. S-a subliniat necesitatea ca diriginții să privească cu toată răspunderea această problemă de interes național, să realizeze în modul optim toate acțiunile pentru orientarea școlară și profesională, așa încît aceasta să se realizeze pe baza unei cunoașteri aprofundate, a capacităților reale ale elevilor, urmărite cu atenție, de-a lungul anilor de școală, în variatele lor forme de manifestare.

Un blazon de străveche noblete

Încă nu s-au stins ecourile impresionantelor sărbători de aniversare a 150 de ani de la introducerea învățămîntului în limba română în vechiul oraș Sava, azi I. „Nicolae Bălcescu”. Și, sigur că ele nu se vor stinge mult timp. Emoții și gânduri pe care o astfel de împrejurare le poate prileji au venit să sudeze legături de înțimădă comunicare între generații, legături între foștii elevi și profesori, veniți aici cu calitatea de oaspeți ai sărbătorii, și elevii și profesorii care muncesc în liceu acum, în cel de al 151-lea an de învățămînt în limba română. Cei care s-au întâlnit, populi și vreme de o zi întrecuță sălii și cordoarele străvechii clădiri, au depănat amintiri au vorbit despre trecutul și prezentul învățămîntului, au schimbat prețioase gânduri și idei despre

ceea ce este hotărîtor pentru evoluția lui viitoare, aducînd astfel o contribuție de seamă la îmbogățirea experienței acestui liceu. La îmbogățirea vieții lui de azi.

O viață care înseamnă, trăisă în cifre: 30 de clase, 1.300 de elevi, 80 de profesori, mii de bacalaurati, mii de studenți străluciți, mii de inaineri, arhitecți, medici, profesori care și-au desăvîrșit în anii noștri formația intelectuală pe bîncile acestei școli și pentru care conștiința de a fi fost elevii liceului „Nicolae Bălcescu” este ca un blazon de străveche noblete, fiindcă toți se socotesc continuatori ai acieora care, de la Gh. Lazăr încoare, și-au trecut din mîină în mîină, din generație în generație, făcîndu-sei de știință și de cultură. Condiția de elev al acestui liceu obligă, ca și nobletea. Ele-

vii de la „Sava” au fama gîrzilor de elită. La concursuri sau la examene se fac pronosticuri asupra rezultatelor lîndu-se în considerație proporția prezenței lor. Nu mai departe decît acum, la faza pe Capitală a tradiționalului concursuri școlare, ei au luat „partea leului” din pachetul de premii și de mențiuni: la fizică un premiu I patru premii II, patru premii III și opt mențiuni, iar la matematică două premii I, opt premii II, șapte premii III, trei mențiuni. La fel e prețindemii unde concurează elevii ai Liceului „Nicolae Bălcescu”. Numele lor au fost înscrise în listele de premianți nu numai în țară, ci și peste hotare, la Berlin sau la Varsovia.

În scriptele școlii sint consemnate lungi liste de absolvenți care au terminat fiecare

clasă cu media zece și și-au păstrat aceeași medie de-a lungul anilor de facultate. An de an atacă porțile învățămîntului superior în detașamente masive și rareori se întimplă ca vreunul dintre ei să se întoarcă de acolo apoi, după o idee proprie, un laborator creat pe o formulă superioară tuturor celor existente la alte licee. Ar trebui să vezi aceste laboratoare cu o geometrie albă, cu alura și atmosfera unor institute de cercetare științifică. Ar trebui să-l cunoști pe profesorul Alexandru Dabija, un excepțional biolog, pasionat în aceeași măsură de științele cărora li s-a dedicat ca și de subțila profesie de pedagog, să ascuți explicațiile de o rară precizie și limpezime logică ale profesoarei Luiza Rălean, să-i vezi pe elevii participînd

directoarea Ioana Cosma, o femeie de o rară conștiințiozitate, dinamică și pasionată, care a cîndat toate liceele din Capitală și încă vreo nu știu cîte din țară ca să studieze modul de organizare a laboratoarelor și să alădănușcă apoi, după o idee proprie, un laborator creat pe o formulă superioară tuturor celor existente la alte licee. Ar trebui să vezi aceste laboratoare cu o geometrie albă, cu alura și atmosfera unor institute de cercetare științifică. Ar trebui să-l cunoști pe profesorul Alexandru Dabija, un excepțional biolog, pasionat în aceeași măsură de științele cărora li s-a dedicat ca și de subțila profesie de pedagog, să ascuți explicațiile de o rară precizie și limpezime logică ale profesoarei Luiza Rălean, să-i vezi pe elevii participînd

la lecțiile de literatură ale profesoarei Lăcrămioara Dișli ca la un spectacol de înaltă artă, să asisti la expunerile unor dascăli merituoși ca Gheorghe Pascali, Ion Gurgui și alții.

Temelia acestor succese își află explicația, neîndoiește, în strălucitoarea tradiție a liceului, a cărei rezonanță vibrează puternic în sufletele tuturor celor care — profesori sau elevi — îi pășesc pragul, în faptul că toți se simt chemați să ducă mai departe, pe trepte mereu mai înalte, această tradiție. Și, mai ales, temelia succesorilor se află în faptul că societatea noastră contemporană, a cărei evoluție este dirijată de partid, creează cele mai bune condiții pentru păstrarea și îmbogățirea marilor valori ale culturii.

OCT. BUZESCU

În vacanță: moment alpin de primăvară

Noua condiție a inspecției de specialitate

Crearea sectorului inspecției de specialitate în structura organizatorică a inspectoratelor școlare județene recent înființate oferă, neîndoiește, condiții superioare pentru perfecționarea activității de control și îndrumare a procesului instructiv-educativ. Controlul și îndrumarea la fiecare obiect de învățămînt vor fi asigurate de oameni cu un înalt nivel de pregătire în specialitate, care vor lucra exclusiv în acest domeniu. Se asigură, de asemenea, o corelare corespunzătoare a numărului de inspecțori cu numărul cadrelor didactice pentru fiecare disciplină de învățămînt, fapt pe care îl avantajează noua împărțire administrativ-teritorială a țării. Prin eliminarea verigilor intermediare — fostele secții de învățămînt raionale — se evită paralelismul în munca de îndrumare și control, se creează condiții pentru creșterea eficienței și operativității ei.

Sarcinile inspecției de specialitate decurg din cerințele stricte, obiective ale învățămîntului nostru în etapa actuală. Ea este chemată să militeze pentru modernizarea conținutului învățămîntului, pentru creșterea sa calitativă, pentru perfecționarea metodelor și mijloacelor de învățămînt, pentru ridicarea nivelului științific al practicii instructiv-educative. Inspecția de specialitate trebuie să analizeze cum se realizează recepționarea și prelucrarea de către elevi a informațiilor transmise, calitatea acestora, să-i ajute pe profesori să aplice în mai mare măsură acele metode ce duc nu numai la formarea gândirii reproductive, ci la dezvoltarea îndeosebi a gândirii productive, acele procedee care captează interesul elevilor, care fac ca accentul să cadă pe situații problematice, pe căutarea activă a soluțiilor, a răspunsurilor. Inspecția de specialitate nu poate să nu aibă în vedere, mai ales măsura în care profesorul reușește să dezvolte prin lecție aptitudinile creatoare ale elevilor, stimulîndu-i să încerce rezolvarea independentă a unor probleme, să ridice o ipoteză, să explice un fenomen nou. Inspectorul de specialitate nu trebuie să ignoreze faptul că legile dialecticii acționează și în învățămînt, atît la nivelul muncii unui colectiv didactic cît și la cel al muncii individuale a fiecărui învățător și profesor. El trebuie să fie capabil să desprindă ceea ce este nou, ceea ce înviorază un mod sau altul de a munci și să-și pună în slujba promovării acestuia întreaga lui competență. În ultimă instanță este vorba de a urmări canonicitatea profesorului de a crea lecția, de a o face cît mai eficientă și de a-l îndruma efectiv în acest scop. Inspectorul nu trebuie să se preocupe numai de modul cum comunică profesorul cunoștințele, ci și de modul cum îi deprinde el pe elevi de a utiliza aceste cunoștințe în cadrul studiului ulterior sau în viață.

Se impune a fi prevenită prin inspecția de specialitate tendința spre plafonare, spre rutină, rămînerea la același nivel de pregătire profesională, chiar dacă acest nivel depășește pregătirea medie. Există încă profesori care, deși utilizează un volum considerabil de cunoștințe, predau mecanic, acordă prea puțină atenție aspectelor care privesc însușirea conștientă a cunoștințelor, neglijează principiile elementare de psihopedagogie.

Departele de a constitui numai prilej de recoltare a materialului pentru procesul verbal și de notare cu un calificativ sau altul a cadrelor didactice, inspecția de specialitate va trebui să ducă, treptat, la optimizarea lui. În acest sens, informarea personalului didactic asupra problemelor pedagogice și de specialitate este una dintre sarcinile importante ale inspecției, ceea ce impune inspectorului o documentare științifică permanentă.

Pe de altă parte, în atenția inspecției de specialitate trebuie să stea controlul și îndrumarea activității comisiilor metodice din școli, organizarea schimburilor de experiență, stabilirea, împreună cu colectivele respective a tematicii cercurilor pedagogice, stimularea preocupărilor științifice ale cadrelor didactice. După cum se știe activitatea unor comisii metodice a avut un caracter formal, punînd în discuție, an după an, aceleași probleme, cunoscute și clarificate de mult și, de altfel, lipsite adesea de o importanță hotărîtoare. Rămneau în schimb ignorate, ocolite, tocmai aspectele esențiale: cum îi facem pe elevi să gîndească, să ajungă ei înșiși la concluzii, cum îi învățăm să se autoinstruască și să se autoeduce, să-și mobilizeze cunoștințele în rezolvarea problemelor noi care se pun în fața lor, să le utilizeze conștient etc. Nu mai puțin adevărat este și faptul că bibliografia pe care se sprijineau discuțiile în comisii metodice era adesea săracă, depășită, învechită. În această ordine de idei inspecția de specialitate nu poate pierde din atenție posibilitățile de care dispun școlile, prin bibliotecile proprii, de a pune la îndemîna cadrelor didactice o bibliografie în măsură să servească informarea, tinerea lor la curent cu ceea ce este nou în specialitatea respectivă, ca și în domeniul pedagogiei și psihologiei școlare. Ea poate și trebuie să facă recomandările cuvenite în această direcție. Îndrumînd munca metodică, inspecția de specialitate trebuie să determine în cadrul ei un suflet nou, s-o aducă pe făgăvună modern pe care merge școala noastră.

Ușii nu se pare în momentul de față, cînd sectorul inspecției de specialitate este în plină desfășurare a activității sale, să abordăm și unele probleme referitoare la tehnica efectuării unei inspecții. Firește, criteriul de bază în aprecierea muncii la catedră îl va constitui calitatea cunoștințelor elevilor, rezultat direct al modului cum lucrează profesorul. O experiență îndelungată arată că eficiența predării se poate conștientiza la cel puțin două-trei lecții consecutive, folosindu-se și sondajele orale sau scrise. Pentru a putea

determina gradul de însușire conștientă de către elevi a cunoștințelor, creativitatea gândirii lor și măsura în care pot să aplice cunoștințele primite într-o perioadă mai lungă, este bine să se dea simultan, dacă este posibil, sondaje scrise la clase paralele. Analiza lucrărilor ar permite să se stabilească și diferențierile în nivelul de cunoștințe al elevilor, gradul de dezvoltare a gândirii lor productive. Procedul apare cu atît mai util, cu cît numai simplele asistențe la lecții, oricît de multumitoare ar părea acestea, chiar însoțite de controlul unor teme ale elevilor, nu poate asigura pe deplin cunoașterea eficienței predării în ansamblu.

Prof. emerit GLEB SIMIONESCU
inspector general șef
al îndrumării de specialitate
din Ministerul Învățămîntului

(Continuare în pag. a 3-a)

DIRIGINTELE-COMANDANT DE PIONIERI

Educația fiind un proces unitar și continuu, contribuția diferiților factori la realizarea ei trebuie să se înscrie între aceste coordonate. După cum se știe, profesorul-diriginte are menirea să coordoneze acțiunile educative desfășurate la lecții și în afara clasei, să integreze influența celorlalți factori educativi, să organizeze și să îndrumeze viața și activitatea elevilor dintr-o clasă.

Faptul că organizarea activității pionieresti a fost incredințată cadrelor didactice contribuie mult la realizarea unității și continuității procesului educativ. Dirigintele, în postura de comandant de detașament, are posibilitatea să intervină mai operativ în educarea școlărilor mici și a preadolescenților, operînd o selecție a mijloacelor și formelor de influențare, astfel încît să înălțare paralelismele, repetițiile și monotonia în educație.

La întrebarea frecvent pusă — pin unde cineva e diriginte și de unde începe să devină comandant? — se poate răspunde destul de ușor, subliniînd faptul că în sistemul muncii educative nu rezistă nici o compartimentare rigidă. Dacă dirigintele e slab se poate aștepta cineva ca el să corespundă în calitate de comandant? Sau invers, comandantul

confuz poate fi un diriginte ex-celent?

Din motive cu totul metodologice vom delimita totuși sarcinile specifice dirigințului de cele ale comandantului, conștiință fiind de faptul că, prin forța lucrurilor, vom prezenta și multe aspecte notorii.

Dirigintele răspunde de educația multilaterală a colectivului de copii care alcătuiesc clasa, fiind îndrumat și controlat în acest sens de directorul școlii. În jurul colectivului de conducere al detașamentului de pionieri — nucleu format din cei mai buni elevi, recunoșcuți ca atare de colegii lor — se infiripă activitățile menite a cristaliza interese și țeluri comune, a contura în timp coeziunea întregii clase. În albia acestui colectiv se plămădesc cu multă migală caracterele, idealurile de viață, personalitatea. Procesul este de durată, înregistrînd succese și eșecuri, solicitînd răbdare și multă înțelepciune din partea profesorului-diriginte. Discuțiile purtate, îndemmurile și sfaturile date, deprind pe copii cu ordinea și disciplina școlară, îi conving de necesitatea unei atitudini juste față de învățătură. Pentru cei rămași în urmă la carte dirigintele organizează meditații și consultații pe materii, colaborînd și în acest sens cu toți profesorii clasei sale.

Închegarea colectivului și ridicarea nivelului disciplinei și învățării nu se realizează fără o temeinică studiere și cunoaștere a elevilor, a relațiilor ce se creează între aceștia. De la datele generale, ale vârstei, și pînă la cele particulare, ale fiecărui individ, dirigintele descifrează o gamă vastă de elemente care circumscriu starea sănătății elevilor, conduita acestora, aptitudinile, interesele, reacțiile temperamentale, năzuințele de viitor ale fiecărui. Studiindu-și elevii, dirigintele își propune, pentru a discuta cu ei, o varietate adecvată de teme menite a le revela sensul profund moral și cetățenească al îndatoririlor pionieresti, a le ușura orientarea profesională, a-i pregăti pentru viață. Este o acțiune care cere mult discernămint, multă dăruire: să nu uităm că ceea ce este interesant pentru educator nu e neapărat interesant și pentru copil, dar ceea ce atrage pe copil nu-l poate lăsa indiferent pe educator.

Profesorul-diriginte ține apoi o strînsă legătură cu familiile copiilor, desfășurînd în rîndul părinților o intensă propagandă pedagogică.

Și, în sfîrșit, pe lângă atribuțiile menționate, dirigintele participă

la activitatea metodică din cadrul comisiei diriginților, unde prezintă sau ascultă expuneri de generalizare a experienței pozitive într-un domeniu sau altul al muncii diriginților, asistă la orele colegilor mai experimentați, vine în contact cu ideile noi din acest domeniu, răspîndite în revistele și cărțile pedagogice etc. Într-o școală din Oradea, în comisia diriginților s-a dezbătut cu multă eficiență tema „Ogîndirea îndatoririlor pionieresti în tematica orelor de dirigenție”, temă care interesează atît pe diriginte cît și pe comandant.

Comandantul detașamentului, care în marea majoritate a cazurilor este și dirigintele clasei, are atribuții speciale pe linia Organizației Pionierilor, care diferă de cele prezentate mai sus. Îndrumarea și controlul îndeplinirii acestor sarcini revin organizației de partid din școală și comandantului de unitate.

Pe linia vieții de organizație, comandantul pregătește adunările de alegere a colectivului de conducere a detașamentului, de primire de noi pionieri, de alcătuirea și adoptarea a programelor trimestriale de activitate. E necesar ca numărul copiilor care sînt primii în rîndul Organizației să fie cît mai mare, pentru ca întreaga masă a elevilor să profite de influențele educative ale acesteia. Prevădîndu-se că vor fi menționate și cele care se primesc în organizație elevii sirguincoși la învățătură nu trebuie înțeleasă în sensul de a se accepta numai școlarii cu note mari. Există copii care, deși sînt sirguincoși, nu se ridică pîntre virfurile clasei. Chiar legămîntul pionierului începe cu vorba: „vol învăța și voi munci...”; deci, cerințele din statut reprezintă rezultatul spre care tînde întreaga muncă educativă desfășurată de-a lungul anilor în detașamente și unități. Datorită însă unei interpretări înguste, se mai întîlnesc chiar în Capitală detașamente la care numărul pionierilor e mult coborît sub 50 la sută din elevii clasei. Or, acest stil de muncă privează o mare parte dintre copii de climatul educativ al Organizației Pionierilor.

Comandantul detașamentului îndrumă apoi elevii să frecven-

PATIȚA SILVESTRU
vicepreședinte
al Consiliului Național
al Organizației Pionierilor

(Continuare în pag. a 3-a)

Mai multă inițiativă conducerii școlii

Studiul cu privire la dezvoltarea învățământului de cultură generală abordează multiple și interesante probleme de conținut și de organizare a învățământului. Fi- rește, nu sînt incluse o serie de de- talii, care urmează a fi reglementate ulterior. Printre acestea din urmă figurează și diversele aspecte legate de activitatea conducerii școlii.

Nu știm în ce măsură Ministerul Învățămîntului și-a propus să ana- lizeze în fondul ei problema, aparent nu de primă importanță, a conducerii școlii. Cert este că această pro- blema nu trebuie subestimată. De pregătirea, capacitatea, devotamen- tul, spiritul organizatoric, ținuta morală și puterea de dăruire a di- rectorului școlii depind adesea mul- te din succesele sau insuccesele unui colectiv, chiar dintre cele mai bune.

Cel puțin pînă acum, criteriile de selecție a directorilor stabili- te de ministere au fost uneori sau subiectiv înțelese, sau arbitrar aplice- te. S-a găsit adesea scuza că oam- enii cei mai competenți nu-și asu- mază todeauna răspunderea conducerii unei școli. De aici, situații anor- male: directori de școli generale fără definiție — și nu numai în București — directori fără studii superioare în situația de a „îndruma” și de a „con- trola” activitatea unor profesori cu studii superioare și adesea chiar cu gradul al doilea, anulîndu-se astfel însuși principii care a stat la baza constituirii gradelor didactice.

Admitînd că această situație a fost determinată de anumite condi- ții obiective, considerăm că a sosit momentul ca pretutindeni direcțiile școlilor să fie încredințate unor oam- eni cu prestigiu în învățămînt și în societate, capabili să aplice crea- tor și experiență bogată și să ridice școala pe care o conduc la nivelul cerințelor actuale ale societății. Este, credem, momentul să se termine cu încredințarea și cu provizoratul, cu soluționarea ad-hoc a unor situații. Pentru aceasta este nevoie de mai multă inițiativă în promovarea cadrelor în învățămînt, de mai multă exigență, de stabilirea precisă a unor criterii obligatorii pentru toată lumea, pe baza cărora să se incre- dințeze cuiva conducerea unui colec- tiv didactic.

Conducerea înseamnă în primul rînd răspundere. Răspundere nu po- te exista decît acolo unde se lasă la- titudinea inițiativei personale în li- mita legilor și a regulamentului. Or, pînă acum, inițiativa directorului a fost prea mult îngrădită de „dădă- ceala” continuă a organelor locale.

În prezent, unele inspectorate șco- lare par a se menține, în virtutea inerției, pe făgașul unor practici pe- rimite, obligînd școlile la un forma- lism steril, fără perspectiva aplica- rii createorie a didacticii la locul de muncă al fiecărei școli. Frea multe scripte și prea înuțite, începînd cu sifictoarea programării de sedințe, care se mai cer încă de unele fo- ruri superioare și terminînd cu re- gistrul de evidență a asistențelor la lecții, absolut inutil, formal și de- vorator de timp.

Deși Studiul nu se ocupă de unele cerințe ale conducerii școlii, credem că regulamentul școlar va trebui să stabilească precis atribuțiile direc- torului și ale directorului adjunct, lă- sîndu-le mai multă inițiativă și în- cercînd să renunțe o dată pentru todeauna la balastul scriptologic, ucigător al spiritului creator. Neca- rară este și o strictă precizare a a- tribuțiilor directorului adjunct, care nu trebuie în nici un caz considerat ca un simplu secundant al direc- torului, fără posibilitatea, absolut ne- cesară în învățămînt, a inițiativelor createorie. Poate ar fi necesar ca în locul directorului adjunct, cel puțin la școlile mari, să se numească di- rectori de studii cu un sector de ac- tivitàte precis delimitat, cu atribuții și răspunderi clar formulate. În condițiile actualului regulament, direc- torul adjunct este adesea privat de inițiativa necesară, fiind îngrădit de concepția directorului și de stilul de muncă al acestuia, care duc uneori la o „justificată” lipsă de răspun- dere personală.

Sînt țări, ca Italia, în care funcția de director al școlilor secundare se obține pe bază de concurs (cf. R. Giannarelli și C. Pace, Il Preside di scuola secondaria. Funzioni ammi- nistrative e didattiche. Firenze, 1963). Ar merita poate ca Ministerul Învă- țămîntului să reflecteze în perspec- tiva viitorului și la asemenea pro- bleme.

Este necesar ca problemele conducerii școlii să-și găsească mai mult loc în cercetarea pedagogică. Acestea are datorită să stabilească clar specificele didactice activității directoru- lui, cu toate implicațiile practice care decurg de aici. Fără o documenta- re științifică în acest domeniu se va munci încă multă vreme empiric, conducerea școlii nefiind înțeleasă de toată lumea ca un factor de im- portanță răspundere în procesul de învățămînt.

Prof. emerit ION POPESCU
Liceul „Gh. Lazăr”, București

Examenul de capacitate

Examenul de capacitate, pre- cizat sub o anume formă încă din timpul lui Petriche Poenaru, examen intrat adînc în tradiția școlii românești și pe care l-au trecut la timpul lor, aproape fără excepție, toți cei care au dat strălucire și au asigurat permanen- ta progresului în învățămîntul nostru — a dat, în țara noas- tră, rezultate excelente.

Acest examen, după cum se știe, era organizat din patru în patru ani, pe țară, cu o comisie universitară de cea mai înaltă calificare. El se desfășura cu o

anumită solemnitate, verificîndu- se în mod temeinic pe candidații asupra cunoștințelor lor științifice, după un număr de ani de la terminarea studiilor universitare.

Făcîndu-ne ecoul dorințelor mai multor colegi, propunem să se introducă din nou în învățămînt examenul de capacitate, so- cotînd că prin autoritatea lui, prin răsănetul de care se va bucura, va fi mai util dezvoltării școlii noastre decît actualele exa- mene de grad.

Prof. NICOLAE POPESCU
Ploiești

Probleme care își așteaptă rezolvarea

Considerăm că printre proble- mele esențiale ce trebuie rezolvate în legătură cu activi- tatea școlilor profesionale și tehnice se înscrie și stabilirea numărului maxim de ore săptămînal la 30—32. Actualmente există la școlile profesionale agricole — dar și la alte școli — clase și meserii la care nu- mărul orelor de curs este de 37 plus două ore de colectiv sportiv și sfîrșit, unitatea în îndrumarea me- todică și didactică a tuturor școlilor profesionale agricole și liceelor a- gricole.

Un teren nedestelenit aproape de loc este cel al cercetării pedagogice în liceele agricole. Ar trebui ca fo- rurile competente să rezolve, în timpul cel mai scurt, pe baza unor cercetări științifice, problemele de- zăbrîndului instruirii practice, ale desfășurării procesului de formare a deprinderilor, ale realizării de filme didactice agricole etc. În această privință credem că ar fi util să se înființeze un laborator de cercetări didactice pe lângă Institutul central de cercetări agricole.

Ing. I. O. LUCA
Fundulea

partamentele mecanizării agricultu- rii și îmbunătățirii funciare și din Institutul central de cercetări a- gricole, de la organele județene de specialitate și chiar de la unele u- nități de producție.

Credem că acum, cînd la inspec- toratele școlare județene au fost înca- drăți specialiști pentru sectorul profesional și tehnic există condi- țile necesare pentru a se asigura în sfîrșit, unitatea în îndrumarea me- todică și didactică a tuturor școlilor profesionale agricole și liceelor a- gricole.

Un teren nedestelenit aproape de loc este cel al cercetării pedagogice în liceele agricole. Ar trebui ca fo- rurile competente să rezolve, în timpul cel mai scurt, pe baza unor cercetări științifice, problemele de- zăbrîndului instruirii practice, ale desfășurării procesului de formare a deprinderilor, ale realizării de filme didactice agricole etc. În această privință credem că ar fi util să se înființeze un laborator de cercetări didactice pe lângă Institutul central de cercetări agricole.

Ing. I. O. LUCA
Fundulea

Este necesar un sistem eficace de recompense și pedepse

Școala noastră nu are la în- demînă, în prezent, un sis- tem eficace de recompense și pedepse, deși rolul unui ase- menea sistem în educație și instrucție nu poate fi contestat. Chiar și folosirea notelor sub limita de promovare, atunci cînd este cazul, a ajuns uneori un act de curaj din partea profesorului, iar alții au fost pur și simplu evitați prin felurite artificii. Numai așa se explică faptul că deși unii elevi au mari lipsuri în cunoștințe, la sfîrșitul anului se află, în mod miraculos, promovați. La aceasta a dus goa- na după „rezultate bune” și după „procente ridicate” a unor direc- tori de școli sau a unora din fostele secții de învățămînt.

Un elev fumează, sparge un geam, are o comportare neciviliza- tă, nu învață nimic. Ce se face în mod curent? Se convoacă o se- dință a consiliului pedagogic, în care se caută țapul ispășitor. El va fi găsit fără întîrziere: dirigin- tele sau profesorul în cauză... Este o declinare a unei autorități pe care, de altfel, n-o are nimeni.

Acest cerc vicios ar putea fi desființat dacă s-ar introduce un regulament precis și care să cuprindă și un sistem eficace de recompense și pedepse. Pentru întărirea disciplinei și pentru realizarea unei atmosfere de muncă în școală sînt necesare să se folosească și în clasele V—VIII (V—X) eliminarea elevu- lui pe timp limitat, pentru abateri grave (fumat, consum de băuturi alcoolice, huliganism etc.). Nota la purtare sau eliminarea să poată atrage pierderea anului școlar. Sancțiuni prompte și eficace sînt necesare și în cazul nerespectării ținutei impuse de școală.

Considerăm de asemenea că este necesar să se demixteze cla- sele școlii generale, fie organi- zîndu-se școli separate, fie prin clase separate în cadrul aceluiași școli.

Prof. ȘTEFAN ZĂVALAȘ,
Școala generală nr. 39
București

Geografia patriei, un obiect de primă importanță

Occupîndu-se de principalele pro- bleme al instruirii și educării tineretului, Studiul privind dezvoltarea învățămîntului de cul- tura generală, arată între altele, ca în vederea ridicării nivelului de pregă- tire a elevilor, cit și pentru înlă- turarea unor cauze care contribuie la suprasolicitatea acestora, va tre- bui reconsiderat și sistemul actual de încheiere a studiilor în liceu prin examenul de bacalaureat. În acest scop se propun o serie de îmbu- nătățiri cu care sîntem cu totul de acord, cu excepția obiectelor obli- gatorii pentru toate secțiile.

Avînd în vedere contribuția pe care geografia, ca obiect de învâ- țămînt, o aduce la formarea concepției materialist-dialectice despre

lume, la educarea tineretului în spiri- tul patriotismului socialist, consi- derăm absolut necesară reintrodu- cerea geografiei patriei la examenu- l de bacalaureat.

Viitorul cetățean, care va construi comunismul în patria noastră, trebuie să cunoască foarte bine nu numai lim- ba și istoria poporului său, dar și geografia patriei, leagăn al trecu- tului, prezentului și viitorului nos- tru. O dată cu dezvoltarea dragostei pentru popor și tradițiile lui, pen- tru lupta lui de eliberare socială și națională, pentru limba și cultura lui, trebuie să asigurăm cunoașterea de către elevi a cadrului natural al patriei, a bogățiilor și frumusețel- or ei.

Prin faptul că în prezent geogra- fia nu este inclusă între probele examenului de bacalaureat, se creează deseori o situație cu totul nein- dicată: unii elevi învață geogra- fia patriei în mod superficial, ca pe un obiect secundar, multumîndu-se cu note și cunoștințe minime. Or, aici este vorba de unul din cele mai importante obiecte de stu- diu în școală. Reintroducerea lui la examenul de bacalaureat nu-i va supraîncărca pe elevi, ci îi va înarma cu cunoștințe absolut necesare pen- tru viață.

Conf. univ. N. N. LUPU
Lector univ. I. VACARĂȘU
Institutul pedagogic de 3 ani Bacău

Liceele artistice

Pentru asigurarea necesarului de profesori de desen și muzică, în Studiul privind dezvoltarea învâ- țămîntului de cultură generală se prevede ca absolvenții liceelor artistice să fie asimilați pentru a preda la clasele I—IV, după o prealabilă pregătire pedagogică. Ținînd seama de acestea, propu- nem ca liceele de artă să intre în rețeaua liceelor de specialitate. În felul acesta ele ar putea fi con- duse de către Ministerul Învă- țămîntului, asigurîndu-se astfel o pregătire unitară a viitoarelor cadre didactice, indiferent de spe- cialitate.

Prof. ARITON PETRESCU
București

Pentru consolidarea liceelor din mediul sătesc

Extinderea învățămîntului liceal la sate, în centrele rurale mai mari, a făcut ca școala noastră să fie mai cuprinzătoare, oferînd tinerilor posibilități largi de învâ- țatură în funcție de aptitudinile și do- rințele lor, de cerințele economiei și culturale socialiste în plin avînt.

Faptele atestă că liceele sătești răspund unei evidente necesități sociale, că în comunele în care își au sediul aceste licee se dezvoltă centre culturale puternice, către care sînt atrași numeroși tineri din co- munele înconjurătoare. Cu atît mai mult se impune adoptarea unor măsuri care să ridice și să consoli- deze prestigiul acestor instituții șco- lare. Credem că acum, cînd se dis- cută propunerile formulate în Stu- diul privind dezvoltarea învățămîntu- lui de cultură generală, este momen- tul să se ia în considerare și unele măsuri de natură să ducă la

îmbunătățirea muncii în liceele de la sate.

O importantă cerință în această privință ar constitui-o organizarea la liceele din mediul sătesc a cel puțin două clase paralele pentru fiecare an de studiu. În felul a- cestuia s-ar putea face o repartitie corespunzătoare de ore pe cadre didactice, fiecare primînd ore pot- rivit calificării sale. De asemenea, liceele sătești ar dispune în acest mod de ore suficiente pentru a putea publica posturi vacante la o serie de specialități care sînt astăzi pre- date în completare, ceea ce influen- tează negativ asupra nivelului pre- gătirii elevilor.

Prevederea a cel puțin două clase paralele pentru fiecare an de studiu ar permite totodată, în condițiile trecerii liceelor de cultură generală la funcționare cu secțiile reală, u- manistă și clasică, să se organizeze

și în liceele sătești cel puțin două secții — reală și umanistă. Altfel, elevii cu aptitudini pentru o secție sau alta, negăsînd-o în liceul lor, vor fi nevoiți să urmeze o secție către care nu se simt atrași. Desigur că în acest caz nici structura clase- lor nu va exprima profilul real al posibilităților elevilor ce o compun.

Se pune întrebarea: dacă liceele sătești ar avea mai multe clase, vor fi și elevi suficienți care să can- dideze la examenul de admitere în clasa a IX-a? După părerea noastră, liceele din centrele sătești mari, avînd în jurul lor numeroase școli generale cu elevi buni, au asu- gurată o bază de selecție corespunzătoare. Mulți dintre cei mai buni candidați preferau, pînă în prezent, să se prezinte de la început la un liceu orașenesc. Dacă liceele sătești se vor întări, este neindoielnic că ei se vor îndrepta spre acestea.

Credem că este bine ca din comi- sia de examinare la concursul de admitere în clasa a IX-a a liceului sătesc să facă parte doar profesori de la liceul la care se dă examenul, intereseți în cea mai mare măsură să selecteze elevii cei mai buni. Consolidarea liceelor din mediul sătesc presupune, de asemenea, în- țărirea bazei lor materiale și crearea pe lângă ele a unor internate și cantine.

Liceul sătesc bine organizat, cu cadre calificate, cu elevi bine pre- gătiți va deveni un stimul și mai puternic la învățatură pentru filii țărănilor cooperatori, va face din acest tip de școală un lăcaș de cul- tură superior, o instituție absolut necesară în noua viață a satului.

Prof. AVRAM ELISEI
Domnești — Argeș

CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI

Noua condiție a inspecției de specialitate

Folosirea unor astfel de procedee ar permite încheierea unui proces-verbal care să conțină elementele esențiale, ne- cesare și suficiente, pentru conturarea unei imagini asupra stilului de muncă al profesorului inspectat. Dar, indife- rent de procedeele utilizate, inspecția de specialitate are datorită majoră de a concepe și desfășura astfel controlul încît acesta să aibă un caracter stimu- lator. Experiența anterioară arată clar că este neinducă să se cultive controlul direcțional special spre a surprinde, spre a căuta momentele în care un învâ- țător sau profesor nu este în situația de a-și desfășura munca la nivelul tu- turor posibilităților lui.

Un factor important pentru îmbună- țirea activității instructiv-educative, pentru generalizarea experienței pozitive și popularizarea ei îl constituie valo- rificarea operativă, pe un plan mai larg, a constatîrilor și concluziilor des- prinse din activitatea inspecției de spe- cialitate. Este greșită concepția potrivit căreia valoarea muncii inspecției de specialitate ar rezulta din volumul, din numărul inspecțiilor. Oricît de largi ar fi schemele sectoarelor inspecției de specialitate din cadrul inspectoratelor județene posibilitățile lor de cuprin- dere sînt totuși limitate. De aceea pro- blema careia trebuie să i se dea o deo- sebită atenție este valorificarea largă a concluziilor fiecărei inspecții. În pra- ctică îndrumării și controlului se obi- șnuiește să se discute cu învățătorul sau profesorul inspectat și cel mult cu con- siliul pedagogic. Acest procedeu are neajunsul că limitează sfera de valori- ficare a concluziilor fie numai la cazul izolat, fie într-un colectiv compus mai ales din cadre didactice de alte specia- lități, ceea ce nu permite aprofundarea unor probleme de specialitate. Consi- derăm că o formă mai eficientă de va-

lorificare, folosită cu bune rezultate de către unii inspectori de specialitate, o oferă discutarea problemelor esențiale desprinse din inspecție în cadrul comi- siei metodice de specialitate, organiza- rea unor discuții cu toți profesorii de aceeași specialitate din localitate, pre- cum și publicarea unor materiale în presa pedagogică.

Fără îndoială că inspecția de spe- cialitate ridică și alte probleme, condi- ționate de diversitatea și complexitatea procesului de instrucție și educație. Buna lor rezolvare nu poate fi obținută fără inițiativa, fără participarea crea- toare a inspectorilor școlari județeni. Fiind răspunzători de modul cum se desfășoară munca în școlile din raze- lor de activitate, ei au sarcina de a sta- bili încotro și cum trebuie orientată îndrumarea într-o etapă sau alta a ac- tivității didactice.

Sîntem convinși că, în condițiile crea- te prin lărgirea atribuțiilor inspec- toratelor școlare județene, aceste proble- me vor fi rezolvate la nivelul cerințe- lor actuale puse de partid și de popor în fața școlii.

Dirigintele- comandant de pionieri

teze cercurile — din școala sau de la casele pionierilor — spre care aceștia se simt atrași, sprîjinind și pe această cale dezvoltarea ap- titudinilor și cultivarea talentelor copiilor. El organizează, conduce și antrenează pionierii la desfășu- rarea activităților extrașcolare din domeniul cultural-artistice, tehnico-științifice, sportiv-turistic sau obștești, atrîgînd la toate a- ceste acțiuni și pe acei elevi din clasă care încă nu sînt pionieri. Pentru a imprima acestor mani- festări un caracter atractiv, coman- dantul sondează opinia detașamen- tului, stimulează inițiativa- le valoroase ale copiilor, include în programele de activitate nu-

mai acțiuni care se pot realiza în condițiile fiecărei școli, mobi- lizînd copiii, prin răspunderi con- crete, la finalizarea lor. Și în timpul vacanțelor școlare se des- fășoară activități de care coman- dantul nu poate fi străin: ex- cursii, vizite, drumeții, tabere etc.

Din punct de vedere metodic, pregătirea comandantului se de- săvîrșește în cadrul consiliului pionieresc din școală, unde se discută teme din domeniul pedago- gicului timpului liber, se realizează un intens schimb de experien- ță, au loc interesele la activi- tățile extrașcolare și se populari- zează studiile din presa pionie- rească. Cităm cîteva titluri de teme abordate cu succes în sedin- țele unor consilii pionieresci din diferite școli: „Sprîjinirea inițია- tivei pionierilor în cadrul ceru- rilor de elevi”, „Asigurarea unui nivel ridicat vieții de organizație în cadrul detașamentului”, „Me- todica organizării jocurilor pio- nieresci” etc. E necesar ca și la practica pedagogică a viitorilor profesori să se includă mai multe activități concrete cu pionieri.

Cînd dirigintele este și coman- dant, cele două categorii de sar- cinii expuse pînă acum se îm- bină în așa măsură, încît etiche-

tarea a ceea ce se face din pos- tura de diriginte și apoi din cea de comandant e o muncă sterilă. Un educator bun alege pentru activitățile extrașcolare pe aceia care-l întregesc preocupările din cadrul orelor de dirigenție, nă- zînd la realizarea unui flux edu- cativ continuu. În schimb, în ac- tivitățile din afara clasei, unde copiii se manifestă mai spontan, mai degajat decît la lecție, dirigin- tele poate realiza mai profund cunoașterea elevilor săi.

Se întînesc uneori practici care, din dorința de simplificare răsău înțeleasă, unifică planul de muncă al dirigintelui cu progra- mul de activitate al detașamen- tului. Se ignoră în acest fel atît diferențele mari de conținut, cit și cele ale responsabilităților. Programul de activitate al deta- șamentului include doar acțiuni care au fost propuse de copii și de realizarea cărora ei răspund. Numai sarcinile proprii coman- dantului se pot grupa într-un ca- pitol aparte al planului dirigin- telui.

Dacă dirigintele este asimilat de elevi mai mult cu profesorul, apoi comandantul trebuie să țină- dă a fi prietenul copiilor. Tot secretul reușitei stă în reali-

zarea la timp a transpunerii a- deccate în rolul îndeplinit de fie- care dată. Această măiestrie se dobîndește în timp, prin efort susținut. Adevărații pedagogi al timpului liber n-au dezmîntît ni- ciodată profesorul de elită.

Activitatea dirigintelui coman- dant fiind atît de importantă, se impune ca ea să se afle în centrul dezbaterilor la instructajele or- ganizate de consiliile județene, să fie inclusă în tematica schimburi- lor de experiență. De asemenea, ea trebuie să fie amplu oglîndită în procesele verbale de control, mai ales în cele de inspecție spe- cială. Directorii școlilor vor avea în vedere ca sarcinile obștești să nu-i supraîncarce pe diriginții co- mandanți, iar sistemul premial va fi folosit judicios de către consi- liile județene ale Organizației Pionierilor pentru a stimula pe cei ce s-au dăruit cu abnegație acestei munci și au dobîndit re- zultate frumoase. Priecerea și entuziasmul zeilor de mil de di- riginți comandanți de detașament trebuie cultivate cu grijă, căci ele hotărăsc în cea mai mare măsură eficiența muncii pionieresci.

PROGRAMELE DISCIPLINELOR PENTRU CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL SUPERIOR

(Urmare din nr. 940)

Roma antică. Italia preromană: vechimea vieții omenești în Italia; figurile, izvoarele (latinii, sabelii, umbrii); etruscii; grecii; galii. Formarea statului roman; întemeierea Romei; regalia; secolul I î.e.n. Servius Tullius; înălțarea aristocrației romane în înălțarea regalității. Republica romană; caracterul aristocratic al republicii romane. Societatea romană în secolele V-III î.e.n.: dezvoltarea social-economică și politică; luptele plebeilor împotriva patricienilor; cauzele, caracterul și consecințele lor. Familia romană. Religia. Cucerirea Italiei și urmările ei: cauzele războaielor pentru cucerirea Italiei; caracterul lor expansionist; etapele cuceririi Italiei; consecințele cuceririi Italiei. Perioada sclavagismului clasic (secolele III î.e.n. — II e.n.): războaiele punico (Primul război punic; conflictele pentru Sicilia; principiile lupte, condițiile păcii; cauzele și consecințele victoriei romane; al doilea război punic; cauzele lui; expediția lui Hanibal; luptele din Africa), pacea și urmările războaielor. Cuceririle romane în jurul Mării Mediterane: expansiunea romană în Peninsula Balcanică și în Orient; al treilea război punic; distrugerea Cartaginei; Roma, stăpîna bazinului mediteranean; organizarea și exploatarea provinciilor. Decăderea și căderea Republicii romane: criza agrară din Italia și consecințele ei; necesitatea reformei agrare pentru consolidarea societății sclavagiste romane; legile agrare ale lui Tiberius și Caius Gracchus. Inceputul războaielor civile; războiul cu Jugurta; corupția aristocrației romane; reforma militară făcută de Marius; răscoala italicilor. Răscoala condusă de Spartacus: cauzele răscoalei, desfășurarea ei; cauzele înfrîngerii răscoalei; însemnătatea și urmările marilor răscoale a sclavilor și sărăcimii condusă de Spartacus. Căderea Republicii romane: primul triumvirat; cucerirea Galiei; al doilea război civil (lupta directă Caesar și Pompei); dictatura lui Caesar; al doilea triumvirat; al treilea război civil; sfîrșitul Republicii. Principatul lui Augustus: cauzele căderii Republicii sclavagiste romane; trăsăturile principatului lui Augustus; politica internă și externă. Viața social — economică și politică din Imperiul roman în secolele I—II e.n.: dezvoltarea economică; orașele; colegiile meșteșugărești; moneda; agricultura; clasele și păturile sociale; consolidarea principatului (Claudius); criza regimului aristocratic (Nero); războiul civil; creșterea rolului politic al armatei și al provinciorilor (Vespasian); înăbușirea răscoalelor din Iudeea și Galia); consolidarea Imperiului roman în timpul lui Traian. Cultura romană (secolele I—II e.n.): influiența literaturii latine (Lucrèce, Virgiliu, Horățiu, Ovidiu); arta (arhitectura; sculptura; pictura; mozaicul); dezvoltarea învățămîntului; retorica (Cicero); Filozofia. Științele naturii. Istoria. Stăpînirea romană în Dacia: cucerirea Daciei; eroismul dacilor în luptele cu romanii; stăpînirea romană în Dacia; colonizarea romană; dezvoltarea vieții social-economice; organizarea politică; dezvoltarea culturală; procesul de romanizare în Dacia; retragerea stăpînirii romane din Dacia; continuitatea dacoromane în Dacia. Perioada crizei generale a orînduirii sclavagiste (secolele III—V e.n.): Imperiul roman în secolul al III-lea; anarhia militară și măsurile de apărare a imperiului; căderea Imperiului roman în timpul lui Dioclețian; dominatul; tetrarhia; reformele; situația imperiului în timpul lui Constantin; edictul de la Milano. Prăbușirea Imperiului roman de apus; penetrația triburilor germanice în Imperiul roman de apus; invazia hunilor; căderea Romei (sfîrșitul istoriei antice). Apariția relațiilor feudale în cadrul societății sclavagiste. Însemnătatea istorică a civilizației sclavagiste romane: caracteristicile ei; urmările dominației romane în bazinul Mării Mediterane și al Mării Negre. Însemnătatea istorică a civilizației antice.

Istoria Evului Mediu

Introducere în istoria evului mediu Trăsăturile caracteristice și perioadicele orînduirii feudale.

a. Formarea orînduirii feudale

Migrațiunile popoarelor în secolele III—VII. Principalele popoare migratoare. Orînduirea socială la vechii germani și la vechii slavi. Cauzele social-economice ale migrațiunilor. Masele migratoriile de la sfîrșitul secolelor III—V. Prăbușirea Imperiului roman de apus. Migrațiunile din secolele VI—VII. Urmările marilor migrațiuni.

Imperiul roman de răsărit în secolele V—VI. Cauzele menținerii Imperiului roman de răsărit. Situația internă în timpul lui Iustinian; răscoala populară „Nica”. Inceputul formării relațiilor feudale; criza Imperiului bizantin după Iustinian; ascuțirea contradicțiilor sociale și politice; pierderea teritoriilor.

Statul franc în timpul Merovingionilor și Carolingienilor. Formarea statului franc și dinastia merovingionilor. Înălțarea statului franc sub primii carolingieni; formarea statului papal; întărirea puterii centrale. Constituirea Imperiului franc. Carol cel Mare. Organizarea Imperiului franc. Dezmembrarea Imperiului franc.

Anglia și normanzii pînă la mijlocul secolului al XI-lea. Aneta din secolul al V-lea pînă la mijlocul secolului al XI-lea; stabilirea anglo-saxonilor în insulele Britanice; formarea regatului an-

glo-saxon. Migrația daneză. Formarea relațiilor feudale în Anglia. Migrațiunea normanzilor și întemeierea statelor scandinave.

Formarea orînduirii feudale la slavii de sud, răsăriteni și apuseni. Statele slavilor de sud. Slavii răsăriteni. Slavii apuseni.

Formarea orînduirii feudale pe teritoriul patriei noastre. Desăvîșirea procesului de formare a poporului român și a limbii române. Primele formațiuni politice românești.

Imperiul bizantin în secolele VII—XI. Situația internă a Imperiului bizantin în secolele VII—IX. Lupta de clasă. Imperiul bizantin în timpul dinastiei macedoniene. Imperiul bizantin la sfîrșitul secolului al IX-lea.

Statul feudal asab. Arabia; condițiile naturale; viața economică, socială și politică. Apariția regimului monoteist a islamului. Formarea statului arab. Formarea califatului și marelui cuceriri arabe. Decăderea marelui califat arab.

India în secolele IV—XII. Coexistența rămășitelor sclavagiste și a obștilor țărănești și menținerea regimului de castă; formarea relațiilor feudale. Cucerirea musulmană în India. Fărîmîntarea feudală a Indiei în secolul al XIII-lea.

China în secolele IV—XIII. Căderea Imperiului Han. Relațiile feudale în China. Unificarea și dezvoltarea economică și politică; prăbușirea Imperiului Tan. Imperiul feudal Sun (secolele X—XIII); reformele lui Tan-Hu-si.

Viața economică și instituțiile feudalismului clasic. Nivelul dezvoltării forțelor de producție; domeniul feudal. Clasele sociale. Nobilimea feudală. Raporturile dintre nobilii (seniori și vasali; ierarhia feudală). Situația social-economică și juridică a serbilor; obligațiile lor; renta feudală; țărani liberi.

Cultura în perioada formării orînduirii feudale. Trăsăturile caracteristice ale culturii în perioada formării orînduirii feudale; cultura feudală bisericească și cultura populară. Cultura în Europa apuseană; „renașterea carolingiană”. Cultura bizantină. Cultura popoarelor slave. Cultura arabă. Cultura indiană. Cultura chineză.

b. Dezvoltarea orînduirii feudale (secolele XII—XV)

Formarea și dezvoltarea orașelor medievale în Europa apuseană. Dezvoltarea forțelor de producție; formarea noilor orașe și renașterea vechilor orașe. Lupta orașelor împotriva seniorilor; rolul comunei; breslele; gîhlidele. Dezvoltarea comerțului medieval. Etapele și formele luptei de clasă la orașe.

Cruciadele. Cauzele cruciadelor. Desfășurarea cruciadelor, caracterul și consecințele lor.

Statele mongole. Viața social-economică a triburilor mongole din centrul Asiei; formarea statului mongol; cuceririle din timpul lui Gînghishan; marea invazie din Europa și formarea hanatului „Hoarda de Aur”.

Imperiul și papalitatea în secolele X—XII. Organizarea bisericii apusene; formarea Imperiului romano-german. Lupta dintre papi și împărați; ereticele din secolele XI—XII; inchiiziția. Urmările luptei dintre papalitate și imperiu.

Germania și Italia în secolele XIII—XV. Fărîmîntarea politică a Imperiului german. Bula de aur. Formarea Confederației elvețiene. (Wilhelm Tell). Cauzele fărîmîntării Italiei. Veneția. Genova. Milanul. Florența. Dezvoltarea manufacturilor și băncilor; răscoala ciompiilor; tirania și condottierii.

Franța și Anglia în secolele X—XV. Franța. Creșterea domeniului regal și întărirea puterii regale sub Filip al II-lea August. Consolidarea regatului sub Filip al IV-lea. Anglia. Dezvoltarea feudalismului și întărirea monarhiei feudale. Magna Charta Libertatum. Inceputurile parlamentului englez. Cauzele și caracterul războaielor de 100 de ani. Răscoalele populare din Franța și Anglia; răscoala din Paris; Jacqueria; răscoala condusă de Watt Tyler. Sfîrșitul războaielor. Unificarea politică și dezvoltarea economică a Franței în timpul lui Ludovic al XI-lea. Situația din Anglia la sfîrșitul războaielor de o sută de ani. Războiul celor două roze.

Spania și Portugalia pînă în secolul al XV-lea. Urmările cuceririlor arabe în Peninsula Iberică; cauzele și caracterul Reconquistei. Sfîrșitul Reconquistei; consolidarea monarhiei feudale și a bisericii.

Cehia în secolele XII—XV. Dezvoltarea social-economică și politică a Cehiei. Cehia și Imperiul german. Lupta poporului ceh împotriva asupririi feudale și a dominației germane și catolice; însemnătatea istorică a mișcărilor husite.

Ungaria în secolele X—XVI. Așezarea ungarilor în Europa. Situația social-economică și politică a statului feudal ungar în secolele XII—XIV. Cucerirea cnezatelor și voievodatelor românești din Transilvania. Căderea Ungariei sub stăpînirea otomană și habsburgică.

Polonia în secolele XI—XV. Fărîmîntarea politică a Poloniei. Unificarea Poloniei în secolul al XIV-lea. Unirea Poloniei cu Lituania. Dinastia Jagello. Luptele cu orînduirea cavalerilor teutoni.

Formarea marelui cnezat al Moscovei (secolele XII—XV). Dezmembrarea statului kievean; lupta împotriva jugului mongol. Formarea cnezatului Moscovei. Formarea statului unitar și centralizat rus; scuturarea jugului mongol și alipirea teritoriilor rusești.

Imperiul Bizantin în secolele XII—XV. Imperiul bizantin pînă la cruciada a IV-a. Destruirea Imperiului latin de răsărit; Imperiul de la Niceea. Imperiul bizantin sub dinastia Paleologilor. Cucerirea

Constantinopolului de către turcii — încheierea istoriei Imperiului bizantin.

Bulgaria, Serbia și Imperiul otoman în secolele XII—XIV. Bulgaria. Fărîmîntarea feudală și căderea celui de-al doilea țarat bulgar. Căderea Serbiei sub jugul otoman. Formarea și organizarea statului otoman; expansiunea otomană în Peninsula Balcanică; exploatarea popoarelor subjugate.

Țările române în secolele XIV—XV. Formarea statelor feudale independente: Țara Românească și Moldova; Transilvania pînă la sfîrșitul secolului al XIV-lea. Luptele de apărare împotriva expansiunii otomane. Importanța luptelor purtate pentru independență.

Cultura feudală în Europa apuseană și răsăriteană în secolele XI—XV. Progresele culturii feudale; jalocirea izvoată a culturii. Literatura istorică, religioasă și cavalerescă. Dezvoltarea artelor. Învățămîntul și știința.

c. Descompunerea feudalismului și formarea relațiilor capitaliste (secolele XVI—XVII)

Marile descoperiri geografice. Apariția relațiilor capitaliste. Marile descoperiri geografice; cauzele și condițiile în care au avut loc; urmările economice, sociale și politice. Premisele apariției capitalismului; apariția producției și a relațiilor capitaliste.

Imperiul habsburgic în prima jumătate a secolului al XVI-lea. Germania — decăderea economică și contradicțiile sociale. Italia — decăderea economică și situația socială; războaiele pentru stăpînirea Italiei. Spania în prima jumătate a secolului al XVI-lea.

Renașterea și umanismul. Caracteristicile principale ale umanismului. Umanismul în Italia; importanța și influența sa. Umanismul în restul Europei: Franța; Spania; Anglia. Invenția tiparului; caracterul realist și laic al artei Renașterii. Renașterea artistică în Italia; Țările de Jos; Germania; Franța; Spania. Influența Renașterii în Țările Române și Rusia.

Reforma. Războiul țăranesc german și contrareforma. Cauzele și începutul reformei; caracterul limitat și de clasă al reformei lui Luther. Reforma populară a lui Thomas Mûntzer. Războiul țăranesc din Germania. Răscoala populară din Munster. Cauzele și urmările înăbușirii răscoalelor populare din Germania. Răspîndirea și consolidarea reformei luterane în Germania. Reforma religioasă în restul Europei. Calvinismul. Contrareforma. Esența reacțiunii catolice.

Franța în secolul al XVI-lea și prima jumătate a secolului al XVII-lea. Caracteristicile dezvoltării economice, sociale și politice a Franței. Războaiele civile din a doua jumătate a secolului al XVI-lea. Restabilirea și consolidarea absolutismului în Franța.

Anglia în secolul al XVI-lea și în prima jumătate a secolului al XVII-lea. Formarea relațiilor altele în Anglia. Dezvoltarea politică a Angliei în timpul monarhiei absolute a dinastiei Tudor; consolidarea Angliei sub regina Elisabeta.

Spania în a doua jumătate a secolului al XVI-lea și revoluția burgheză din Țările de Jos. Accentuarea absolutismului monarhic sub Filip al II-lea. Inceputul decăderii Spaniei. Revoluția burgheză din Țările de Jos. Formarea primului stat burghez din lume.

Țările scandinave. Țările scandinave pînă în secolul al XVI-lea. Unirea de la Kalmar. Expansiunea Suediei în jurul Mării Baltice.

Polonia și Rusia în secolul al XVI-lea și în prima jumătate a secolului al XVII-lea. Situația economică și politică a Poloniei. Unirea de la Lublin. Politica de expansiune spre răsărit; răscoala condusă de Bogdan Hmelnițki. Dezvoltarea Rusiei feudale în timpul lui Ivan al IV-lea (cel Groaznic); întărirea puterii centrale; lupta pentru ieșirea la Marea Baltică; începutul cuceririi Siberiei. Rusia în prima jumătate a secolului al XVII-lea.

Imperiul otoman în secolul al XVI-lea și prima jumătate a secolului al XVII-lea. Expansiunea Imperiului otoman în timpul lui Soliman al II-lea; cuceririle din Europa, Asia și Africa. Situația popoarelor cotoprite de turci. Inceputul decăderii Imperiului feudal otoman.

Țările Române în secolul al XVI-lea și prima jumătate a secolului al XVII-lea. Luptele de eliberare de sub dominația otomană. Constituția principatului autonom al Transilvaniei și începutul suzeranității turcești. Țările române în timpul lui Mihai Viteazul; unirea celor trei țări române sub conducerea lui Mihai Viteazul.

Războiul de treizeci de ani. Cauzele și caracterul războiului. Desfășurarea războiului. Pacea din Westfalia. Criza feudalismului în Europa apuseană.

Statele feudale din Asia în secolele XIV—XVII. Statul mongol condus de Timur Lenk. Imperiul Marilor Moguli din India. Eliberarea Chinei de sub jugul mongol și formarea Imperiului Min. Statul feudal japonez.

Dezvoltarea tehnicii și științei în secolul al XV-lea pînă la mijlocul secolului al XVII-lea. Progresul tehnicii. Dezvoltarea științelor naturii; importanța marilor descoperiri științifice și opoziția forțelor reacționare. Filozofia, noile concepții filozofice. Urmările dezvoltării și răspîndirii culturii burgheze.

revoluția burgheză din Franța (1789)

Dezvoltarea Angliei în secolele XVII—XVIII. Revoluția burgheză din Anglia; cauzele și desfășurarea; războiul civil. Republica și Protectoratul; restaurarea Stuartilor; lovitură de stat din anul 1688. Revoluția industrială din Anglia. Întărirea regimului parlamentar. Politica externă a Angliei.

Dezvoltarea Franței de la mijlocul secolului al XVII-lea pînă la revoluția burgheză din anul 1789. Absolutismul monarhic în timpul lui Ludovic al XIV-lea; colbertismul; caracterul și urmările războaielor din timpul lui Ludovic al XIV-lea. Criza sistemului feudal absolutist din Franța în secolul al XVII-lea.

Statele din Europa centrală de la mijlocul secolului al XVII-lea pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea. Decăderea Imperiului romano-german. Dezvoltarea Austriei; războaiele de cucerire; caracterul de clasă al reformelor lui Iosif al II-lea. Statul feudal-militarist prusac; politica externă a lui Frederic al II-lea.

Dezvoltarea Rusiei în secolele XVII—XVIII. Unirea Ucrainei cu Rusia; reformele lui Petru I; războaiele cu Turcia și Suedia; monarhia absolută în Rusia; politica internă și externă a Rusiei în timpul Ecaterinei a II-a.

Statele din sud-estul Europei în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și în secolul al XVIII-lea. Situația internă a Imperiului otoman; structura sa social-economică și organizarea politică. Situația popoarelor balcanice. Caracterul stăpînirii feudale otomane în Bulgaria, Serbia, Muntenegru, Grecia, Țările Române; lupta acestor popoare împotriva jugului otoman.

Formarea Statelor Unite ale Americii. Colonile din America de Nord; cauzele și caracterul războaielor dintre coloniile engleze și metropola; declarația de independență; Constituția americană.

Dezvoltarea orînduirii capitaliste de la revoluția din Franța pînă la Comuna din Paris (1789—1871)

Revoluția burgheză din Franța. Cauzele și desfășurarea revoluției; „Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului”; Constituția burgheză din 1791; începutul războaielor revoluționare; Convenția girondină; proclamarea Republicii; dictatura democratică iacobină și importanța sa istorică. Contrarevoluția termidoriană. Caracterul și însemnătatea istorică a revoluției burgheze din Franța.

Franța și Europa între anii 1794 și 1815. Dictatura marii burgheze în Franța (directoratul, consulatul și imperiul); războaiele din timpul imperiului; blocajul continental; campania din Rusia; căderea Imperiului napoleonic; caracterul de clasă și urmările politicii napoleoniene.

Reacțiunea europeană și mișcările revoluționare între anii 1815 și 1830. Hotărîrile Congresului de la Viena. Întărirea reacțiunii în Europa; revoluțiile din Spania și din Italia; intervențiile „Sfintei alianțe”; lupta revoluționară a popoarelor din Peninsula Balcanică. Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu. Mișcarea decembristă.

Dezvoltarea Angliei de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea pînă la mijlocul secolului al XIX-lea. Dezvoltarea economică și ascuțirea luptei politice (reforma electorală din 1832; mișcarea cartistă și importanta ei). Politica externă: expansiunea colonială.

Dezvoltarea Franței între anii 1815 și 1848. Restaurația, caracterul ei reacționar; revoluția din iulie 1830; dezvoltarea economiei capitaliste în Franța; primele răscoale muncitorești. Politica externă.

Apariția socialismului științific. Premisele socialismului științific; Karl Marx și Friedrich Engels; crearea Ligii comunistilor; Manifestul Partidului Comunist; importanța istorică a apariției marxismului.

Revoluțiile din anul 1848 în Europa. Revoluția din Franța; cauzele și caracterul revoluției provizorii; lupta proletariatului parizan împotriva burgheziei. Președinția lui Ludovic Bonaparte și instaurarea celui de-al doilea Imperiu în Franța. Revoluția din Germania; cauzele și caracterul revoluției; parlamentul de la Frankfurt. Activitatea revoluționară a lui Marx și Engels. Cauzele înfrîngerii revoluției din Germania. Revoluția din Italia și Austria; asuprirea națională și socială din Imperiul habsburgic; revoluțiile din Viena, Praga, Roma, Ungaria; cauzele și urmările înfrîngerii revoluției de la 1848—1849 din Imperiul Austriac. Anul revoluționar 1848 în Țările Române.

Problema orientală. Lupta popoarelor balcanice împotriva Imperiului otoman; poziția marilor puteri în problema orientală; cauzele, caracterul și urmările războiului Crimeii.

Unirea Moldovei cu Țara Românească. Formarea statului național românesc.

Unificarea Italiei. Formarea regatului Italiei; importanța și urmările unificării.

Unificarea Germaniei. Importanța unificării.

Dezvoltarea S.U.A. pînă în 1865; situația economică și politică; sclavajul negrilor; războiul civil; superioritatea nordului; rolul masei și caracterul revoluționar al războiului.

Miscarea muncitorească internațională între anii 1848 și 1876. Internaționala I. Necesitatea unității de luptă a clasei muncitorești; crearea Asociației internaționale a muncitorilor; rolul lui Marx și

Engels în crearea și conducerea Internaționalii I.

Istoria lumii de la Comuna din Paris pînă la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie

Comuna din Paris; ascuțirea contradicțiilor de clasă în Franța în urma războiului franco-prusac; constituirea și activitatea revoluționară a Comunei din Paris, prima formă de stat a dictaturii proletariatului; căderea Comunei; importanța istorică a Comunei din Paris.

Germania la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Cauzele, particularitățile și consecințele dezvoltării economice a Imperiului german; politica internă și externă. Tripla alianță; pregătirea războiului mondial. Mișcarea muncitorească din Germania.

Italia în perioada 1870—1914; dezvoltarea economică, socială și politică.

Austria-Ungaria în perioada 1867—1914; caracterul dezvoltării economice, sociale și politice. Mișcarea muncitorească.

Anglia la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; particularitățile dezvoltării economice; politica internă și externă; mișcarea muncitorească.

Franța la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; structura de clasă a societății; politica internă și externă. Mișcarea muncitorească.

Rusia la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; dezvoltarea capitalismului; regimul politic țarist; politica externă a Rusiei țariste. Mișcarea muncitorească; rolul conducător al lui V. I. Lenin; cauzele și caracterul și importanța revoluției din anii 1905—1907.

Statele Unite ale Americii la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; dezvoltarea social-economică și politică internă și externă. Mișcarea muncitorească.

China în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; regimul feudal; dominația imperialistă; războiul țăranesc al taipinilor; dezvoltarea capitalismului; războiul chino-japonez; răscoala „boxerilor”; revoluția burgheză din anii 1911—1913 și urmările ei.

Japonia în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea; regimul feudal; revoluția burgheză din 1868; dezvoltarea capitalismului; regimul politic; politica externă. Inceputul mișcării muncitorești.

Miscarea muncitorească internațională după Comuna din Paris; situația clasei muncitorești și a mișcării muncitorești după înfrîngerea Comunei; înființarea Internaționalii a II-a; rolul lui Engels.

Primul război mondial imperialist; cauzele și caracterul războiului; forțele participante; desfășurarea războiului; falimentul Internaționalii a II-a; revoluția burgheză-democrată din februarie 1917 din Rusia.

ISTORIA CONTEMPORANĂ
Marea Revoluție Socialistă din Octombrie; pregătirea revoluției și victoria insurecției armate la Petrograd; hotărîrile istorice ale Congresului al II-lea al Sovietelor; cauzele victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Însemnătatea istorică mondială a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

U.R.S.S. între cele două războaie mondiale; războiul civil și intervenția imperialistă în Rusia, trecerea la construirea socialismului. Constituția U.R.S.S.; victoria socialismului în U.R.S.S.

Țările capitaliste între cele două războaie mondiale; sfîrșitul primului război mondial; tratatele de pace. Avîntul revoluționar al mișcării muncitorești internaționale. Stabilizarea relativă a capitalismului; situația clasei muncitorești mondiale din anii 1929—1933; cauzele, trăsăturile și consecințele ei. Creșterea pericolului de război; ascuțirea contradicțiilor imperialiste; acțiunile Germaniei pentru revizuirea Tratatului de pace de la Versailles; Căderea Abisinie de către Italia fascistă; războiul civil din Spania; cotopirea Austriei și Cehoslovaciei de către Germania hitleristă. Lupta clasei muncitorești împotriva fascismului și a războiului; conducerea luptei antifasciste și antirăzboinică de către partidele comuniste.

Al doilea război mondial (1939—1945). Cauzele și desfășurarea războiului în anii 1939—1941. Atacul împotriva Uniunii Sovietice; formarea coaliției antihitleriste; rolul important al mișcărilor naționale de rezistență și eliberare sub conducerea partidelor comuniste; Contribuția României la războiul antihitlerist; înfrîngerea Germaniei hitleriste; înfrîngerea Japoniei. Învățămîntele celui de-al doilea război mondial; formarea O.N.U. Încheierea tratatelor de pace.

Statele capitaliste după al doilea război mondial; ascuțirea contradicțiilor dintre statele capitaliste; destrămarea sistemului colonial al imperialismului. Mișcarea muncitorească din statele capitaliste; mișcarea de eliberare națională din colonii.

Statele socialiste după al doilea război mondial; apariția statelor de democrație populară. Dezvoltarea U.R.S.S. după cel de-al doilea război mondial. Realizările economice, sociale și culturale obținute de țările socialiste. Politica externă a țărilor socialiste. Republica Socialistă România pe drumul desăvîșirii construcției socialismului.

Dezvoltarea culturii și tehnicii contemporane.

Continuarea programelor se va publica în numărul viitor.

REVISTA DE PEDAGOGIE

nr. 3, martie 1968

Din sumar:

ANATOLIE CHIRCEV: Învățămîntul de cultură generală într-o nouă etapă a dezvoltării. **ANDREI DANCUSI:** Modernizarea formelor de transmitere-ascultare a cunoștințelor. **O SAFRAN:** Eficiența perfecționării, la nivelul școlii, a cadrelor didactice.

SOFIA PUȘCASU: Inspecția școlară de specialitate — activitate eficientă de îndrumare și control.

VALENTIN OLTEANU: Rolul inspecției școlare în studierea și generalizarea experienței pozitive.

VASILE BUNESCU: Concepția cibernetică și programatică — o cale de modernizare a didacticii.

MARIN VIȘAN: Procesul constituirii didacticii actuale. **ELENA MAȘTEI:** Parametrii accesibilității manualelor școlare.

MARIUS GALL: Modernizarea predării fizicii în școala generală.

VIOREL ALECU: Elemente noi privind programele de literatură română.

COLOCVII

nr. 3 (21) martie 1968

Din sumar:

EMIL GIURCIUCA: Luchian TUDOR BUGNARIU: Răspunderea generațiilor actuale pentru viitorul patriei. **NINA CASSIAN:** A reuși în viață.

IULIA RATTU: Confesiunile adolescentilor. **ȘTEFAN BĂNULESCU:** Locuri memorabile: Reteag. **VLAICU BARNĂ:** Prietenia dintre tați și fiu.

EMILIA CALDĂRARU: Se duce bucuros copilul dumneavoastră la școală? **GALINA BADULESCU:** Pregătirea fetelor pentru viața de familie.

DEZBATEREA PUBLICĂ A „STUDIULUI PRIVIND DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE CULTURĂ GENERALĂ”.

ION VULTUR: Un spațiu educațional cu bogate resurse.